

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง หลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา เพื่อมุ่งให้นำความรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ เกิดเจตคติที่ดี เกิดความรักความหวงแหนและความภาคภูมิใจอันนำไปสู่การปฏิบัติคนที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1.1.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี
- 1.1.2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นและเจตคติที่มีต่อท้องถิ่น

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้สอบถามความต้องการของท้องถิ่น
  - 1) ผู้บริหารโรงเรียนที่สอนระดับปฐมวัย จำนวน 40 คน จากประชากร 202 คน

- 2) ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 44 คน จากประชากร 223 คน
- 3) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน จากประชากร 47 คน
- 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลท้องถิ่น จำนวน 30 คน จากประชากร 47 คน
- 5) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 42 คน จากประชากร

4,227 คน

- 6) นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 42 คน จากประชากร 4,227 คน
- 7) กรรมการสถานศึกษา จำนวน 30 คน จากประชากร 3,030 คน

1.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 34 คน จากประชากร 100 คน

1.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือดังนี้

1.2.1 แบบสอบถามความต้องการของท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษา โดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 กลุ่มเนื้อหา รวม 54 ข้อ

1.2.2 แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษา โดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี เป็นแบบสองตัวเลือกคือ ต้องการเรียน และไม่ต้องการเรียน จำนวน 6 กลุ่มเนื้อหา รวม 54 ข้อ

1.2.3 โครงร่างหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

1.2.4 แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรท้องถิ่น

1.2.5 แผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยใช้เนื้อหาจากหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี จำนวน 4 หน่วย คือ น้ำตกพลิ้ว งานประเพณีแห่เทียนพรรษา การทำสวนผลไม้ การหอเลื่อนจันทบุรีหรือเดื่อแดง

1.2.6 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์

1.2.7 แบบประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านเจตคติ

1.3 ขั้นตอนการวิจัย

1.3.1 ศึกษาหลักสูตรกลาง เอกสาร งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 ศึกษาเอกสาร ข้อมูลของจังหวัดจันทบุรี

1.3.3 กำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

1.3.4 กำหนดโครงร่างหลักสูตร

1.3.5 จัดทำตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ และนำไปทดลองใช้

1.3.6 ประเมินผลการใช้หลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีและปรับปรุงแก้ไขจากการใช้แผนการจัดประสบการณ์

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1.4.1 ศึกษาข้อมูลจังหวัดจันทบุรีเพื่อจัดทำแบบสอบถามความต้องการของท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

1.4.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความต้องการของท้องถิ่น และความต้องการของนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

1.4.3 สำรวจความต้องการของห้องถินและความต้องการของนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

1.4.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยความต้องการจากแบบสอบถามของห้องถิน และหาค่าร้อยละจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียน

1.4.5 นำข้อมูลความต้องการของห้องถินที่มีค่าความต้องการเฉลี่ย 4.00 ขึ้นไป และนำค่าความต้องการของนักเรียนที่มีค่าร้อยละ 90 ขึ้นไปมาจัดทำเป็นโครงร่างหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้ สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

1.4.6 ตรวจสอบและประเมินโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.4.7 สร้างแผนการจัดประสบการณ์ใน 6 กลุ่มนิءอหานแล้วคัดเลือกมา 4 กลุ่มนิءอหาน กลุ่มนิءอหานละ 1 เรื่อง เพื่อนำมาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง รวม 4 หน่วย

1.4.8 ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์จำนวน 4 หน่วย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 34 คน

1.4.9 ผู้วิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และเจตคติที่มีต่อห้องถินระหว่างเรียนของเด็กปฐมวัยขณะทำกิจกรรมระหว่างทดลองโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน ด้านเจตคติ

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

1.6 ผลการวิจัย

1.6.1 ผลการสอบถามความต้องการของห้องถินที่มีค่าความต้องการตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป และค่าความต้องการของนักเรียนที่มีค่าร้อยละ 90.00 ขึ้นไป ใน 6 กลุ่มนิءอหาน ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงผลค่าความต้องการของห้องถินที่มีค่าความต้องการตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป และค่าความต้องการของนักเรียนที่มีค่าร้อยละ 90.00 ขึ้นไป

เรื่องที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้	ความคิดเห็นของห้องถิน		ความคิดเห็นของนักเรียน
	ค่าความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าความต้องการร้อยละ
1. สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรี			
1.1 ลักษณะภูมิประเทศ	4.28	.84	100
1.2 สถานที่ท่องเที่ยว	4.45	.76	96.88
1. หาดแหลมสีดีๆ	4.17	.73	-
2. น้ำตกพลิ้ว			
3. สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสิน-			
มหาraz			
2. ประวัติความเป็นมา			
2.1 ประวัติจังหวัดจันทบุรี	4.56	.61	90.63
2.2 โบราณสถาน	4.16	.81	-
1. ค่ายเนินวงศ์			
2. ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาraz			
3. ชนบทรวมเนียมประเพณี			
3.1 ประเพณีสำคัญ			
1. งานประเพณีแห่เทียนพรรษา	4.51	.68	96.88
2. ประเพณีสงกรานต์	4.04	.75	90.63
3.2 การละเล่นพื้นเมือง			
1. การเล่นสะบ้ำล้อ	4.05	.69	90.63
4. ศิลปะพื้นบ้าน			
4.1 งานจักสาน			
4.2 งานทอ			
1. งานทอเสื่อจันทบุรีหรือเสื่อแดง	4.51	.73	90.63

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

เรื่องที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้	ความคิดเห็นของห้องถิน		ความคิดเห็นของนักเรียน
	ค่าความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าความต้องการร้อยละ
5. บุคคลสำคัญของห้องถิน			
1. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	4.66	.63	96.88
2. สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี	4.22	.72	-
6. การดำเนินชีวิตของคนในห้องถิน			
6.1 การประกอบอาชีพ			
1. การทำสวนผลไม้	4.69	.55	96.88
2. การทอเสื่อจันทบูร	4.04	.74	-
6.2 อาหารพื้นเมือง			
1. กวยเตี๋ยวผัดปู	4.60	.61	96.88
2. กวยเตี๋ยวหมูเรียง	4.12	.70	-
3. แกงหมูชะมวง	4.09	.77	-

1.6.2 นำผลการสำรวจความต้องการของห้องถินและความต้องการของนักเรียน
ดังกล่าวมากำหนดเนื้อหาในหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระห้องถินจังหวัดจันทบูร มี
ทั้งหมด 6 กลุ่มเนื้อหา จำนวน 15 เรื่อง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว

- 1.1 สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- 1.2 หาดแหลมเต็ช
- 1.3 น้ำตกพลิ้ว

กลุ่มที่ 2 ประวัติความเป็นมา ด้านโบราณสถานในจังหวัดจันทบูร

- 2.1 ศาลาสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- 2.2 ค่ายเนินวงศ์

กลุ่มที่ 3 ขบวนรามเกียรติประเพณี ด้านประเพณีสำคัญและด้าน

การละเล่นพื้นเมือง

3.1 ประเพณีแห่งเที่ยนพรวรชา (ด้านประเพณีสำคัญ)

3.3 ประเพณีสงกรานต์ (ด้านประเพณีสำคัญ)

3.4 การเล่นสะบ้าล้อ (ด้านการละเล่นพื้นเมือง)

กลุ่มที่ 4 ศิลปะพื้นบ้าน ด้านงานหอ

งานหอเสื้อจันทบุรหรือเสื้อแดง

กลุ่มที่ 5 บุคคลสำคัญของท้องถิ่น

5.1 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

5.2 สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

กลุ่มที่ 6 การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ด้านการประกอบอาชีพ และ

ด้านอาหารพื้นเมือง

6.1 การทำสวนผลไม้ (ด้านการประกอบอาชีพ)

6.2 ก๋วยเตี๋ยวผัดปู (ด้านอาหารพื้นเมือง)

6.3 ก๋วยเตี๋ยวหมูเรียง (ด้านอาหารพื้นเมือง)

6.4 แกงหมูชะมวง (ด้านอาหารพื้นเมือง)

1.6.3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี พบร่วมกับ แผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนครบถ้วน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้น สนใจ และต้องการเรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

2. อภิปรายผล

ผลการสำรวจความต้องการของท้องถิ่น โดยให้บุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลท้องถิ่น กรรมการสถานศึกษา และนักเรียน ทำให้หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประไพพรรณี โภศัยสุนทร (2542:19-20) ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรที่ดี บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ควรประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ครูและศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ ผู้แทนชุมชน ห้องถินและนักเรียน อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดใบเซมพ์ (Beauchamp,1968 : 145) และ อาร์มสตรอง (Armstrong,1989 : 40) ที่ระบุว่า ใน การพัฒนาหลักสูตรที่ดี ควรประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่ายร่วมกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่าง ๆ ครุผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนของชุมชนห้องถินและตัวนักเรียนเอง

นอกจากนี้ คุนจิ (Khunji,1990) และ แบ็ตติสัน (Battison,1991) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรจะประสบความสำเร็จต้องได้รับความร่วมมือจากครู เพราะครูเป็นตัวแทนที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ นันธนา วงศิลป์ (2544 : 66) ที่กล่าวถึงความสำคัญของครูไว้ว่า ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดได้

ผลการนำหลักสูตรไปใช้จัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน พบว่า นักเรียนให้ความสนใจเรียนรู้ และร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้นผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี (เล่นตามมุม) กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา สามารถส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข กล้าแสดงออก สนทนาก้าวตามข้อสังสัยกับวิทยากรห้องถินที่มาให้ความรู้ อีกทั้งแสดงถึงความรัก ความภักดีในห้องถินของตนเอง เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวกับห้องถินของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม สถานที่สำคัญ และการดำเนินชีวิตของคนในห้องถิน ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลลักษณ์ ติรามาศวนิช (2545) ที่พัฒนาหลักสูตรห้องถินระดับปฐมวัยศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี และธีรวรา อนงคศิลป์ ที่พัฒนาหลักสูตรห้องถินระดับปฐมวัยศึกษาจังหวัดสระแก้ว และ ยุพิน เอียยะบุตร (2548) ที่พัฒนาหลักสูตรห้องถินระดับปฐมวัยศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา อีกทั้ง ส่งเสริมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อห้องถิน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2540 : 5) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจะให้ผู้เรียนได้รู้จักห้องถิน เกิดความรัก ความภักดีในห้องถินของตนเอง จะต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมและสังคม ห้องถินมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ในห้องถินได้อย่างมีความสุขจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยเฉพาะการสร้างลักษณะนิสัยหรือการปลูกฝังแนวคิด ค่านิยมเกี่ยวกับความภาคภูมิใจตั้งแต่ยังเด็ก

การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ พบว่าการให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกาย ประกอบเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องถิน ตลอดจนกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่ใช้คำคล้องจองคำบรรยาย คำขวัญที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดจันทบุรี ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ร่วมกิจกรรมได้อย่างมีความสุข เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว และทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับห้องถินของตนเอง

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการปฏิบัติจริง การทศน-ศึกษา การชมวีดีดี การสาธิต ทดลอง การศึกษาเอกสาร รูปภาพ การเรียนรู้จากวิทยากรผู้รู้ การระดมความคิด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อค้นคว้าข้อมูลอย่างหลากหลาย ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับห้องถินอย่างมีความสุข เห็นคุณค่า และความสำคัญของห้องถิน

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ พบว่าการให้นักเรียนได้เลือกทำงานศิลปะที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับห้องถินทำให้นักเรียนได้ทำงานศิลปะที่ต้องกับความสนใจของตนเอง และการนำวัสดุธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการทำให้นักเรียนกระตือรือร้น และภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

การจัดกิจกรรมเสรี (เล่นตามนุ่ม) พบว่าการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องถินที่สอดคล้องกับหน่วยประสบการณ์มาจัดตามมุมต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสนใจ เข้าเล่น ด้วยตนเองได้อย่างมีความสุข และการจัดมุมที่หลากหลายทำให้นักเรียนเลือกเล่นตามความสนใจรู้จักแบ่งปันและรอดอย มีความคิดสร้างสรรค์ในการเล่นอย่างอิสระ โดยไม่ต้องมีครุอยชี้แนะ

การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ได้จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตจริงที่เป็นอยู่ในห้องถิน และได้ดัดแปลงเกมเบ็ดเตล็ดให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้แต่ละหน่วยประสบการณ์ พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเล่น เล่นได้ถูกต้องตามกฎติกา โดยเกมการละเล่นต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีการให้กำลังใจ ชุมชน และให้อภัยซึ่งกันและกัน และผู้เรียนได้เล่นอย่างมีความสุขสนุกสนาน สามารถแก้ปัญหาจากการเล่น รู้จักรักษาความปลอดภัยทั้งของตนเองและผู้อื่น

การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยประสบการณ์ พบว่าเกมที่พัฒนาขึ้นสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนได้ดีเนื่องจากมีรูปแบบและสีสันที่สวยงาม ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเล่นเกม สามารถเล่นได้เองอย่างอิสระ และเก็บเข้าที่ได้อย่างเป็นระเบียบ

จากที่ผู้วิจัยกล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี มีจุดเน้นคือ

1. เน้นการสร้างและพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น
2. เน้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่น
3. นำข้อมูลท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง
4. เน้นการนำสื่อ วัสดุและแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นว่าสามารถนำมาใช้ให้เกิดได้หลากหลาย
5. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา สงเสริมการเรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่น มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 กิจกรรมที่เสนอไว้ในหลักสูตรและแผนการจัดประสบการณ์เป็นเพียงแนวทางในการจัดกิจกรรมเท่านั้น ครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนและชุมชนของผู้เรียนได้ ต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนและชุมชนของผู้เรียนได้

3.1.2 ครูผู้สอนควรนำหัวข้อต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้จัดสอนไปจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อใช้สอนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดอื่น ๆ ในทุกภาคของประเทศไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องราวและปลูกฝังจิตสำนึกรักความหวงเหงา ความภาคภูมิใจในชนบทรวมเนื่องประเพณี ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง